



Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond



Eesti
tuleviku heaks



Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Perevanema ja kasvataja täienduskoolituse õppekava

Perevanema ja kasvataja täienduskoolituse õppekava põhineb 2016. aastal läbi viidud koolitusvajaduse analüüsil ning 2017. aastal läbiviidud pilootkoolituste mõjuhindamise tulemustel, mis on läbiviidud ESF meetme „Asendushoolduse kvaliteedi tõstmine“ meetme toetusel.

Täienduskoolitus on ühine kõigile asenduskodude kasvatajatele, perekodude vanematele ja turvakodu töötajatele. Tegemist on baaskoolitusega, mis tähendab, et osalejatele antakse alustadmised, mis on olulised asendus, turva-, või perekodus töötamiseks. Koolituses on 8 moodulit, milles on seotud nii teoreetiline kui ka praktiline külg. Kõik teemad on võimalikult asendushoolduse spetsiifilised, et pakkuda osalejatele võimalikult palju tuge asenduskodus töötamisel. Koolitusel rõhutatakse **põhisõnumeid** (peretunne, kasvataja mitmekülgne roll, lapsekeskne lähenemine ja päritoluperekonna olulisus).

KOOLITUSKAVA	
Õppekavarühm	Sotsiaaltöö ja nõustamine
Õppe kogumaht	160 akadeemilist tundi. Koolitus koosneb 8 moodulist , sh tehakse iga mooduli raames iseseisev töö. Auditoorse kontakttöö osakaal on 144 akadeemilist tundi ning iseseisva töö maht kokku 16 akadeemilist tundi, mis jaguneb proportsionaalselt moodulite vahel (suurema mahuga moodulites on suurema mahuga iseseisev töö). Iseseisva töö eesmärk on mooduli keskse teema kinnistamine.
Sihtrühm	Perevanemad, asenduskodu kasvatajad ja turvakodu töötajad
Õppe eesmärk	Koolituse eesmärk on anda perevanematele ja asenduskodu kasvatajatele pere- ja asenduskodus töötamiseks vajalikud oskused ja teadmised ning neid nende töös toetada ja julgustada. Koolitusel on rõhk lapsekesksel (last tuleb aktsepteerida sellisena, nagu ta on, toetada lapse identiteeti ja kohelda last kui oma elu eksperti) ja perekesksel lähenemisel (kasvatajad peaksid tegema kõik selleks, et tagada asenduskodus last toetav õhkkond, sh tagama lapsel turvatunde, privaatsuse, konfidentsiaalsuse ja usalduse, rõhuasetus on ka sellel, et perevanemad ja kasvatajad mõistaksid lapse bioloogilise perekonna olulisust lapse jaoks.
Õppekeskkonna kirjeldus	Koolitused toimuvad õppetööks sobivate tingimustega koolitusruumides
Õppematerjalide loend	Osalejate töövihik ja lisamaterjalid
Koolituse läbiviimiseks vajaliku kvalifikatsiooni, õpi- või töökogemuse kirjeldus	Koolitajatelt nõutakse koolitusmooduli teemaga seotud eriala või lähedase eriala kõrgharidust ning koolitamiskogemust viimasel kahel aastal (vähemalt üks koolitus igal aastal)
Koolituse läbimisel väljastatavad dokumendid	Tunnistus
Nõuded koolituse lõpetamiseks	Koolituse läbimise tingimuseks on vähemalt 90 protsendi ulatuses auditoorses töös osalemine ning iga mooduli raames iseseisva töö esitamine.



Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond



Eesti
tuleviku heaks



Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

I moodul LAPSE ARENG JA KIINDUMUS	
Mooduli maht	16 akadeemilist tundi
Mooduli eesmärk	Anda ülevaade lapse arenguetappidest seostades seda ebatavalise kiindumussuhte tekkimise ja mõjuga lapse käitumisele.
Omandatavad teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb peamisi arenguetappe, nende eripärasid ja erinevas vanuses olevate laste psühholoogilisi vajadusi. • Teab teismeeaga seonduvaid eripärasid ja väljakutseid • Mõistab lapse emotsionaalset/füüsilist/sotsiaalset arengut (arengumosaiik ja täiskasvanuks saamine emotsionaalselt ja sotsiaalselt) • Oskab märgata lapse arengu mahajäämust ja teab kuhu last vajadusel suunata • Mõistab kiindumuse olulisust ja tunneb viise, kuidas kiindumussuhet luua • Mõistab turvalise ja ebatavalise kiindumussuhte olemust, selle mõju ja sellest tulenevaid käitumismustreid
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	<p>Mooduli läbinud õppija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimetab tunnuseid, mis viitavad lapse arengust mahajäämusele • Põhjendab, miks turvaline kiindumussuhe on lapse jaoks vajalik • Kirjeldab viise kuidas lapsega kiindumussuhet luua
Koolitajad:	Eha Berezjuk ja Lemme Haldre (eesti keeles) Oljona Damaskina (vene keeles)
II moodul TRAUMA JA KAOTUS	
Mooduli maht	16 akadeemilist tundi
Mooduli eesmärk	Anda teadmised ja mõistmine lapse trauma ja kaotuse mõjust lapsele.
Omandatavad teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab trauma mõju lapse arengule ja käitumisele praegu ja tulevikus • Oskab kasutada erinevaid võtteid, et suurendada lapse sisemist turvalisust • Teab kaotuse kategooriad, mõistab leinaprotsessi, ja tunneb raskuseid kaotuse ja leinaga toimetulemisel • Oskab last kaotusega kohanemisel toetada
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	<p>Mooduli läbinud õppija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimetab viise, kuidas ta saab toetada kaotuskogemusega last • Analüüsib lapse trauma ja/või kaotuse mõju tema käitumisele
Koolitajad:	Sirje Agan (eesti keeles) Julia Vinckler-Nannatu (vene keeles)
III moodul VÄÄRKOHTLEMINE	
Mooduli maht	16 akadeemilist tundi



Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond



Eesti
tuleviku heaks



Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Mooduli eesmärk	Anda teadmised, mis on väärkohtlemine ja tutvustada erinevate väärkohtlemiste tunnuseid (sh seksuaalne väärkohtlemine). Anda juhiseid, kuidas erinevat tüüpi väärkohtlemiste avastamisel lapsega tegeleda ja adekvaatselt reageerida
Omandatavad teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on väärkohtlemine (selle erinevad liigid ja märgid) • Oskab ennetada väärkohtlemist asenduskodus ja mõistab ennetamise olulisust • Oskab märgata ja teavitada väärkohtlemisest • Oskab adekvaatselt väärkohtlemise avastamisel sellele reageerida ja lapsega tegeleda
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	Mooduli läbinud õppija: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab viise, kuidas reageerida väärkohtlemise avastamisel • Kirjeldab viise laste omavahelise väärkohtlemise ennetamiseks
Koolitajad:	Eha Berezjuk ja Lemme Haldre (eesti keeles) Julia Kovalenko-Djagileva (vene keeles)
IV moodul TÖÖTAJA VAIMNE TERVIS	
Mooduli maht	16 akadeemilist tundi
Mooduli eesmärk	Anda kasvatusala töötajale tuge asenduskodus töötamisest tulenevate pingete ja väljakutsetega toime tulla
Omandatavad teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb läbipõlemise ja stressi tunnuseid enda ja kolleegide seas • Tunneb stressiga toimetuleku võimalusi • Oskab vajaduse korral abi otsida • Oskab oma aega planeerida (tegevuste ja laste vahel, pere- ja asenduskodu ning eraelu vahel) • Tunneb enesejuhtimise meetodeid ja oskab neid kasutada
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	Mooduli läbinud õppija: <ul style="list-style-type: none"> • Oskab analüüsida tööstressi ja läbipõlemise osas iseennast • Nimetab erinevaid võimalusi kuidas tulla toime tööstressiga
Koolitajad:	Sirje Agan (eesti keeles) Tatjana Romanova (vene keeles)
V moodul LAPSE VAIMNE TERVIS	
Mooduli maht	24 akadeemilist tundi
Mooduli eesmärk	Anda ülevaade kõige levinumatest psüühilistest häiretest asendushooldusel viibivate laste hulgas ning kuidas erinevaid häireid märgata, kust abi otsida. Anda suuniseid laste toetamiseks
Omandatavad teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Teab vaimset heaolu puudutavaid probleeme - aktiivsuse- ja tähelepanuhäired, erinevad käitumisprobleemid ja pervasiivsed arenguhäired • Teab, mis on rehabilitatsiooniplaan ja kuidas seda perekodus ja asenduskodus laste toetamiseks kasutada • Teab, mis on hariduslikud erivajadused ja oskab last toetada (teab kuhu last suunata).
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	Mooduli läbinud õppija: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab võtteid kuidas toetada last, kellel on psüühiline häire • Kirjeldab vaimset tervist toetavat keskkonda
Koolitajad:	Helle Känd (eesti keeles) Tatjana Romanova (vene keeles)



Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond



Eesti
tuleviku heaks



Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

VI moodul POSITIIVNE VANEMLUS	
Mooduli maht	24 akadeemilist tundi
Mooduli eesmärk	Anda teadmisi ja oskuseid, mis aitavad luua lapse ja teda kasvatava isiku vahel turvalist ja lapse arengut toetavat keskkonda
Omandatavad teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, et lapsega tuleb tegeleda individuaalselt, et märgata tema unikaalsust ja eelistusi • Valdab lapsega suhtlemise ja tema toetamise võtteid • Mõistab lapse positiivse enesehinnangu olulisust ja oskab enesehinnangut tõsta • Arendab ja toetab lapse sotsiaalseid oskuseid • Motiveerib last püüdlema oma eesmärkide poole ja toetab tema potentsiaali (nt. hobide ja huvitegevuse toetamine) • Oskab last õiglaselt distsiplineerida, teab distsipliini ja karistamise erinevust ja tõhusaid distsiplineerimismeetodeid • Oskab koos lastega päevarutiine luua, nendest kinni pidada ja nende rikkumistega tegeleda • Mõistab lastega seksuaalsusest (sh pereplaneerimine) rääkimise olulisust, julgeb ja oskab lapsi seksuaalteemadel nõustada (sh. erivajadusega lapsed) • Oskab lapse heaolu nimel leida kasvatuslikes küsimustes teiste kolleegidega konsensust
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	<p>Mooduli läbinud õppija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loetleb lapse toetamise võtteid • Kirjeldab lapse enesehinnangu tõstmiseks võimalikke meetodeid • Teab tõhusaid distsiplineerimise meetodeid
Koolitajad:	<p>Maria Žuravljova ja Elmet Puhm (eesti keeles) Maria Žuravljova (vene keeles)</p>
VII moodul LAPSE ÕIGUSED	
Mooduli maht	20 akadeemilist tundi
Mooduli eesmärk	Tutvustatakse lapse õiguseid, sealjuures keskendutakse eelkõige õigustele, mis on päevakohased pere- ja asenduskodus elavale lapsele (näiteks lapse õigus privaatsusele, lapse õigus arvamuse avaldamisele, lapse kaebeõigus, õigus suhelda bioloogilise vanemaga, lapse parim huvi, diskrimineerimisest hoidumine, lapse kaasamine ja osalemine). Lisaks tutvustatakse, kuidas neid õigusi pere- ja asenduskodus rakendada.
Omandatavad teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Omab ülevaadet asendushoolduse osutamise viisidest ning nende erinevustest (eeskoste, hoolduspere, perekodu, asenduskodu, lapsendamine) • Omab ülevaadet asendushoolduse valdkonda reguleerivatest seadustest, juhenditest jm. • Teab lapse õiguseid ja kohustusi, nende olulisust ning oskab neid rakendada • Mõistab põhiprintsiipe (Ebavõrdse kohtlemise keeld. Lapse huvide esikohale seadmine. Ellujäämise ja arengu tagamine. Lapse seisukohtade ärakuulamine ja arvestamine. Lapse õigus säilitada oma keeleline, kultuuriline ja usuline identiteet. Lapse



Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond



Eesti
tuleviku heaks



Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

	<p>õigus säilitada perekondlikud suhted, selle austamine. Lapse õigus esitada kaebusi, rääkida oma muredest ja probleemidest)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab lapse huvides töötavate isikute vahelise koostöö olulisust • Oskab teha koostööd lapse lähivõrgustikuga, sh. probleemidega, mis kaasneb selle koostööga (nt. lapse bioloogiliste vanemate eripäradega)
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	<p>Mooduli läbinud õppija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab lapse õiguse põhiprintsiipe ja teab miks tuleb eriti rõhutada laste õigusi asendushooldusel • Toob põhjuseid, miks on lapse jaoks tähtis, et asendushooldusel olles säiliks tema peresidemed • Teab miks on oluline last kaasata
Koolitajad:	<p>Kiira Gornischeff (eesti keeles) Julia Kovalenko-Djagileva (vene keeles)</p>
VIII moodul KONFLIKTI JUHTIMINE	
Mooduli maht	12 akadeemilist tundi
Mooduli eesmärk	Anda teadmisi, kuidas konflikte ennetada ning kriisiolukorras toime tulla
Omandatavad teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab konflikte ennetada • Mõistab oma rolli meeskonna liikmena • Oskab erinevates kriisiolukordades toime tulla (nõ. esmane reageerimine konflikti puhkemisel) • Oskab konflikte rahumeelselt, lapsi mitte alandavalt ja lapse õigustest lähtuvalt lahendada • Mõistab eneserefleksiooni vajadust ja oskab seda rakendada • Oskab tegeleda lastevahelise kiusamisega asenduskodus • Oskab kaasata kolleege konfliktide lahendamisse
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	<p>Mooduli läbinud õppija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab tõhusaid konfliktide ennetamise meetodeid • Nimetab tõhusaid konfliktide lahendamise tehnikaid
Koolitajad:	<p>Ingrid Sindi (eesti keeles) Oljona Damaskina (vene keeles)</p>